

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 21.04.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 13.03.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 02.06.2020

<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-556473>

TAŞIMA YOLUYLA EĞİTİME ERİŞİM UYGULAMASINDA AİLELERİN EĞİTİM SÜRECİNE KATILIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ

Songül TÜMKAYA¹, Hakan ULUM²

ÖZ

Bu çalışmada taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımını değerlendirmek; yaşanan sorunları öğretmen, aile görüşleriyle tespit etmek ve taşınmalı eğitim uygulamasının etkililiğinin artması için gerekli önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına yönelik katılımcıların deneyimleri onların açıklamalarıyla anlaşılacak istendiğinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu benzeşik örnekleme yöntemi ile seçilen; aile ile katılımı konusunda en çok girişimde bulunan 8 öğretmen ve en az katılım gösteren 7 veli (15 katılımcı) oluşturmaktadır. Odak grup görüşmeleri yoluyla benzeşik gruplardan etkili bir biçimde verilerin toplanması hedeflenmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler tematik analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ulaşım zorluğu hem öğretmenlerin hem de velilerin aile katılımı konusundaki en büyük problemidir. Bunun yanında öğretmenlere göre aileler katılım konusunda duyarlı, iletişime kapalı ve iş birliğinden uzaktırlar. Aileler katılım etkinlikleri konusunda sınırlı bilgiye sahiptirler. Aileler katılımın yetersizliğini ayrıca, ekonomik sebepler, işten izin alamama ve katılıma yönelik yönerge eksikliğine bağlamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Taşınmalı eğitim, aile katılımı, fenomenoloji, öğretmen, veli.

THE VIEWS OF TEACHERS AND PARENTS ON THE INVOLVEMENT OF PARENTS IN THE PRACTICE OF ASSESSING TO TRANSPORTED EDUCATION

ABSTRACT

It was aimed to evaluate the involvement of parents in the practice of transported education process, to detect the problems by means of teachers' and parents' perspectives, and to make the required suggestions to increase the effectiveness of the practice of transported education in this study. Since the experiences of the respondents were tried to be inquired by their explanations, this study was based on phenomenology. The sample of the study involves eight teachers who were active in providing the parents' involvement and 7 parents who represented the poorest involvement (N=15) which were selected through homogeneous sampling method. It was aimed to gather data from the homogenous groups by means of focus group discussions. The data of the study were gathered by means of semi-structured interview questions which were formed by the researchers. The gathered data were tried to be clarified by means of thematic analysis. The findings of the study represent that students' difficulty in transportation to school is the biggest problem for both teachers and parents. Besides, teachers think that parents are indifferent to involving in the transported education process and far away from interaction and cooperation as well. Parents have limited knowledge of involvement activities. Lastly, parents relate the inefficiency of involvement with economical reasons, not being able to get permission from work, and the insufficiency of directives.

Keywords: Transported education, parents' involvement, phenomenology, teachers, parents.

¹ Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, stumkaya@cu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-0140-4640>

² Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, hakanulum@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1398-6935>

1.GİRİŞ

Aile katılımı ile etkili okulları birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir (Balcı, 2001; Hester, 1989). Aile katılımı, ebeveynlerin eğitim sürecinde çocuklarının gelişimlerine fayda sağlamak için yapılan etkinliklerin tümü olarak ifade edilebilir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005). Etkili bir eğitim için sağlam bir öğretmen-aile iş birliğine, iş birliği için ise sağlıklı iletişim kurulmasına ve çocuklara gereken önemin verilmesine ihtiyaç duyulur. Çocuklarıyla daha az ilgilenen ve çocuklarına daha az sevgi gösteren ailelerin, çocukları büyüdükçe onlarla daha fazla akademik ve davranışsal problem yaşamaları büyük olasılıktır (Griffith, 1996). Çocuğun eğitiminin ailede başladığı düşüncesinden hareketle ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerini destekleyerek okuldaki eğitim ile evdeki eğitimi bütünsel bir yaklaşımla devam ettirmesi gerekir (Şahin ve Ünver, 2005). Böylece aileler eğitim sürecinde aktif rol oynayarak birçok avantaj sağlamış olurlar. Günün büyük bir kısmını evde ve okulda geçiren çocuklar için ev ile okul tutarlılığı ve ev ile okul arasında bilgi alışverişinin sağlanması; çocukların akademik, kişisel ve sosyal gelişimi için oldukça önemlidir (Kocayörük, 2016). Alanyazında aile katılımının çocukların eğitimlerinde önemli avantajlar sağladığını gösteren kanıtlara ulaşmak mümkündür (Epstein, 1995; Keane, 2007; Lemmer ve Van Wyk, 2004; Lemmer, 2009; Miedel ve Reynolds, 1999; Studsrød ve Bru, 2009; Makgopa ve Mokhele, 2013).

Çocukların bilişsel gelişimi, akademik başarısı ve psikolojik uyumlarının sağlanması için aile katılımının gerekli olduğu sonucunu gösteren birçok araştırma bulunmaktadır (Veneziano ve Rohner, 1998; Nord ve Brimhall, 1998; Mazza, 2002). Aile olarak okulda yer almak sadece öğrenciler için değil, ailenin tüm üyeleri için önemli etkilere sahiptir. Aile katılımı; ebeveynlerin okula karşı daha olumlu tutumlar geliştirmesi, toplum işlerinde daha aktif hale gelmesi, özgüvenlerinin artması için olanaklar sağlar (Henderson ve Berla, 1994).

En başarılı eğitim programları, çocukların aileleriyle katılım gösterdikleri bir okulla ilgilenmektedirler. Çünkü aile formel eğitimin güçlendirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır (Linden, 2010). Bu bakımdan başarıyı yakalamak isteyen toplumlar, çocukların eğitiminde ev ortamının önemini ve okul sistemi içine ailelerin daha iyi katılımını içeren düzenlemeleri zorunlu görmelidir (Gershberg ve Meade, 2005; Mestry ve Grobler, 2007).

Aile katılımıyla ilgili literatürün en önemli konularından birisi, çocukların eğitimi sürecinde aile katılımını artırarak okulda daha başarılı olmalarına yardımcı olmaktır. Literatürde, aile katılımının öğrenci akademik performansı üzerinde önemli, olumlu ve doğrudan bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Wanat, 1997). Başka bir deyişle, çocuklarının eğitimiyle ilgilenen ailelerin çocuklarının akademik başarılarının artmasına katkı sağladığı gözlemlenmiştir (Ames, Tanaka, Khoju ve Watkins, 1993). Birçok araştırmacı, aile katılımı ile öğrenci akademik performansı arasındaki ilişkiyi deneysel olarak araştırmış ve aile katılımının öğrenci akademik başarısına olumlu katkı sağladığı sonucuna varmıştır (Reynolds, 1992; Stevenson ve Baker, 1987). Eğitimde aile katılımının öneminin giderek arttığını gösteren bir literatür olsa da, yapılan araştırmalar eğitime aile katılımının sınırlı kaldığını göstermektedir (Keane, 2007; Mncube, 2009; 2010; Wherry, 2009; Makgopa ve Mokhele, 2013).

Her ne kadar aile katılımının gerçekte ne anlama geldiğine dair “tekdüze ve kabul edilmiş bir tanım yoksa da” (Dor ve Rucker-Naidu, 2012), ailenin etkisinin olduğu etkinliklerin bir araya gelmesi noktasında aile katılımına ilişkin literatürde bir takım fikir birliği vardır. Makgopa ve Mokhele (2013) aile katılımını öğrenci başarısını destekleyen ve okul tarafından başlatılan bir süreç olarak tanımlamaktadırlar. Mncube (2010) aile katılımını, aileler ile okuldaki öğrencilerin başarısı arasındaki etkileşimin anlaşılmasını sağlayan ve öğrencilerin gelişimi hakkında eğitimcilerle sürekli dönüt sağlayan bir süreç olarak belirtmektedir.

İster kırsal yerlerde olsun ister şehir merkezlerinde olsun; ekonomik durum, ırk ya da kültür ne olursa olsun, çocukların okuldaki akademik başarıları eğitim sürecine ailelerin katılımı olduğunda artmaktadır. Ev ve okul arasında iyi ilişkiler kurulduğunda, öğrencilerin motivasyonu artmaktadır. Aile katılımı, davranışlarda sürdürülebilir değişim yaratmanın anahtarı olarak görülmektedir (Linden, 2010).

Ailelerin eğitim sürecine katılımının önüne geçen faktörleri ortaya çıkarmaya yönelik Tinkler’in (2002) yaptığı çalışmada aile katılımını etkileyen unsurlar beş başlıkta ele alınmıştır. Bunlar; okul iklimi, kültür ve dil, ailelerin eğitim düzeyi, psikolojik sorunlar ve lojistikle ilgili konulardır (para, zaman ve koşullar). Taşınabilir eğitim uygulaması da bu kategorilerle yakından ilgilidir. Kırsal bölgede yaşayan ailelerin kültürü, eğitim düzeyi ve en önemlisi lojistik konular bu ilginin bağlantılıları olarak düşünülebilir.

Türkiye’de kırsal bölgelerde ikamet eden öğrenciler taşıma merkezi okullara gününbirlik taşınarak eğitim-öğretime devamları sağlanmaktadır (MEB, 1994). Çok sayıda küçük yerleşim yerlerinin olması, temel eğitimde istenilen başarının elde edilememesinin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. 4+4+4 uygulamasına geçilmesiyle beraber, küçük yerleşim yerlerindeki öğrencilerin, bu uygulamadan nasıl faydalanacağı düşünülmüştür. Bu yerleşim yerlerine eğitim öğretim için gereken her şeyin (okul, öğretmen, araç-gereç vb.) yeteri kadar götürülmesi, ekonomi açısından maliyeti yükseltmekte, maliyeti azaltma çabaları da hizmetin kalitesini düşürmektedir. Bu yerleşim yerlerinin her birine, ilkökul ve ortaokul okulunun götürülmesinin çok zor

olduğu gerçeği de ortadadır. Sonuç olarak, bu yerleşim yerlerine nitelikli bir ilkokul ve ortaokul hizmeti sunulması aşamasında taşınmalı eğitimin gerekliliği ortaya çıkmıştır (Altunsaray, 1996; Arı, 2003).

Argon ve Kıyıcı (2012) yaptıkları çalışmada ailenin yaşadığı çevrenin aile katılımını engelleyen önemli bir faktör olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Çalışmada ailelerin, evlerinin ve iş yerlerinin okula uzak olması, öğrencilerin taşıma yoluyla taşıma merkezi okullara günlük taşınmaları eğitime aile katılımını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Bu bilgilerden yola çıkarak taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitime aile katılımı önemli görülmüştür. Yapılan bu araştırma ile taşınmalı eğitim uygulamasının aile katılımını nasıl etkilediği deneyimler yoluyla araştırılacaktır. Ulaşılabilecek sonuçların eğitim sürecine aile katılımını en üst seviyeye çıkarmak adına yararlı olacağı düşünülmektedir. Çalışma bu açıdan önem arz etmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımını değerlendirmek; uygulamada sorunlar varsa, yaşanan sorunları öğretmen, veli görüşleriyle tespit etmek amaçlanmıştır ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasının olası etkileri (olumlu ve olumsuz) nelerdir?
- 2- Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- 3- Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin velilerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın deseni

Araştırmada fenomenoloji [olgu bilim] deseninden yararlanılmıştır. Olgu biliminde, katılımcıların deneyimlerini nasıl anlamlandırdıkları yine onların açıklamalarıyla anlaşılmalı çalışılır (Richards ve Morse, 2007). Bu çalışmada taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin deneyimlerinde yaşadıkları sorunları yine onların açıklamalarıyla anlamak amaçlanmıştır için olgu bilim deseni tercih edilmiştir.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın katılımcıları belirlenirken “benzeşik (homojen) örnekleme” yönteminden yararlanılmıştır. Bu çalışmanın katılımcıları, Mersin ili Tarsus ilçesinde taşıma yoluyla eğitime erişim uygulaması kapsamında bulunan iki farklı okulda görev yapan öğretmenler ve veliler arasından benzeşik örnekleme yapılarak seçilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Buradaki amaç küçük, benzeşik bir örneklem oluşturma yöntemiyle belirgin bir alt grubu tanımlamak olacaktır (Patton, 1990). Öğretmenler seçilirken okul idareleriyle görüşülmüş, aile ile iş birliği konusunda en çok girişimde bulunan (yapılan sınıf düzeyinde veli toplantısı sayısı, ev ziyaretleri sayısı, okulda, okul-aile katılımı etkinlikleri düzenleme sayısı göz önünde tutularak) öğretmenler seçilmiştir. Veliler seçilirken öğretmenlerle görüşülmüş veli toplantılarına, aile katılımına yönelik etkinliklere en az katılım gösteren veliler seçilmiştir. Böylece alt gruplar kendi arasında oldukça benzeşik yapı göstermiştir. Araştırmaya 2017-2018 öğretim yılında bu okullarda görev yapan 8 öğretmen ve çocuğu bu okullarda öğrenim gören 7 veli gönüllü olarak katılmayı kabul etmiştir. Öğretmenlerin ve velilerin özellikleri aşağıda tablolarda verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmen Özellikleri

Kod İsmi	Cinsiyet	Okutulan Sınıf	Kıdem
Galip	E	4.sınıf	8
Hasan	E	3.sınıf	5
Ayşe	K	2.sınıf	7
Demir	E	2.sınıf	7
Esmâ	K	4.sınıf	10
Yaprak	K	1.sınıf	6
Fatma	K	1.sınıf	5
Tarık	E	1.sınıf	9

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin dördü erkek, dördü kadındır; biri 3. sınıf, ikisi 2.sınıf, ikisi 4.sınıf, üçü 1.sınıf okutmaktadır. Katılımcıların tümü en az 5 yıllık tecrübeye sahiptir. Bunların ikisi 5, biri 6, ikisi 7, biri 8, biri 9, biri 10 yıldır sınıf öğretmenliği yapmaktadır.

Tablo 2.

Velilerin Özellikleri

Kod İsmi	Cinsiyet	Öğrencisinin sınıfı	Yaş	Çalıştığı Sektör
Ahmet	E	2.sınıf	42	Tarım
Şaban	E	3.sınıf	46	Hayvancılık
Zehra	K	4.sınıf	44	Tarım
Levent	E	4.sınıf	46	Hayvancılık
Zeynep	K	2.sınıf	38	Hayvancılık
Selma	K	1.sınıf	40	Hayvancılık
Ayten	K	1.sınıf	35	Tarım

Tablo 2'ye göre, araştırmaya katılan velilerin üçü erkek, dördü kadındır. Çocuklarının öğrenim gördüğü sınıf açısından biri 3. sınıf, ikisi 2.sınıf, ikisi 4.sınıf, ikisi 1.sınıf öğrencisi velisidir. Katılımcıların tümü bir işte çalışmaktadır. Bunların üçü tarım, dördü hayvancılık sektöründe işçi olarak çalışmaktadır. Katılımcıların yaşlarının ikisinin yaşı 46 iken, diğerleri 35, 38, 40, 42, 44 yaşlarındadır.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Çalışma grubu oluşturulurken alt grupların kendi arasında oldukça benzeşik yapı göstermesi amacıyla benzeşik örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Patton' a (1990) göre böyle gruplardan etkili bir biçimde veri toplamak için odak grup görüşmeleri yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu durum ve fenomenoloji deseninin de doğasına uygun olarak olgulara ilişkin deneyim ve anlamları ortaya çıkararak etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme olanağı yakalamak açısından araştırmacılar tarafından odak grup görüşmeleri yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Odak grup görüşmesi araştırmacılar tarafından ses kaydı yapılarak velilere ayrı öğretmenlere ayrı olmak üzere ikişer saatte gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılara araştırmanın içeriği açıklanmış, katılımcıların izinleri alınmıştır. Sonrasında öğretmenlere altı, ailelere beş soru yöneltilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin ve velilerin deneyimlerini aşağıdaki sorularla tartışmasına ortam hazırlanmıştır:

Öğretmenlere yöneltilen sorular:

- 1) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim sürecine aile katılımı hangi yollarla sağlanmalıdır? Açıklayınız.
- 2) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim sürecine aile katılımını sağlamak için daha önce herhangi bir etkinlik yaptınız mı? Yaptıysanız neler?
- 3) Öğrencilerinizin ailelerinden aile katılım etkinliklerine yönelik beklentileriniz nelerdir? Beklentileriniz karşılık buluyor mu? Açıklayınız.
- 4) Öğrencilerin aileleri ve sizin aranızdaki iletişimi nasıl tanımlarsınız? Açıklayınız.
- 5) Aileler eğitim sürecinde iş birliği içerisinde mi? Açıklayınız.
- 6) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin ne gibi sorunlar yaşamaktasınız? Açıklayınız.

Velilere yöneltilen sorular:

- 1) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim sürecine katılım sağlamak için daha önce herhangi bir etkinliğe katıldınız mı? Katıldıysanız neler?
- 2) Eğitim sürecine katılımınızı sağlamaya yönelik beklentileriniz nelerdir? Açıklayınız.
- 3) Okul (öğretmen, okul yönetimi), çocuğunuz ve sizin aranızdaki iletişimi nasıl tanımlarsınız? Açıklayınız.
- 4) Eğitim sürecinde okul (öğretmen, okul yönetimi) ile iş birliği içerisinde misiniz? Açıklayınız.
- 5) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim sürecine katılımınıza ilişkin ne gibi sorunlar yaşamaktasınız? Açıklayınız.

Odak grup görüşmelerinde veriler araştırmacılar tarafından yukarıda belirtilen sorularda oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmasındaki amaç; sorulara esneklik sağlamak, katılımcılardan spesifik veriler toplamak, açık uçlu sorularla

katılımcıların taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında aile katılımına ilişkin algılarını kendi düşünceleri ile anlatmasına olanak sağlamak, taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında aile katılımına ilişkin keşfedilmesi gereken konuların açığa çıkarılmasını sağlamak, konu hakkında yeni fikirlere ulaşmak olarak sıralanabilir. Yarı yapılandırılmış form bu amaçlara olanak sağlayabilir (Merriam, 2002). Yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanırken kapsamlı bir alan yazın taraması yapılmıştır. Keith, Keith, Quirk, Sperduto ve Santillo (1998) çalışmalarında yer alan aile katılımının boyutları göz önünde tutularak kapsayıcı bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu boyutların göz önünde tutulmasının nedeni kapsamının daha yüksek olması olarak gösterilebilir. Hazırlanan görüşme formu ile ilgili olarak sınıf eğitimi alanında bir akademisyen ve bir Türkçe öğretmeni olmak üzere iki uzmanın görüşleri alınmıştır. Uzmanların geri bildirimlerinden sonra araştırmacılar tarafından sorular yeniden incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Odak grup görüşmelerine başlarken katılımcı ile aradaki iletişimi güçlendirebilmek, katılımcının kendini daha rahat hissederek ifade edebilmesini sağlamak amacıyla onların günlük yaşantıları üzerinden sohbet edilmiştir. Görüşmeler müdür yardımcısı odasında gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmelerinde açık ve net ifadeler kullanılarak amaca yönelik kapsamlı bilgiler elde edilmesi hedeflenmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Bu araştırmada nitel araştırmalarda yaygın bir analiz türü olan; bazen yorumlayıcı tematik analiz olarak adlandırılan “tematik analiz” kullanılmıştır (Braun ve Clarke 2006). Tematik analiz yapmanın iki ana adımı vardır. İlk olarak, veri kayıtları okunmalı sonrasında veri kayıtlarını anlamlandırmaya çabalanmalıdır. Daha sonra, ortak veri parçaları araştırmacılar tarafından incelemeli ve katılımcılar tarafından bir grup olarak söylenenlerin ne olduğu anlamlandırılmalıdır (Minichiello, Aroni ve Hays, 2008). Tematik analiz bir veri kümesinde (bir dizi röportaj veya odak grup görüşmesinde veya bir dizi metin içinde) tekrarlayan temaları bulmak için arama yapmayı içerir (Braun ve Clarke 2006). Bu araştırmada taşınabilir eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımını değerlendirmek; yaşanan sorunları öğretmen, aile görüşleriyle tespit etmek amacıyla yapılan odak grup görüşmelerinde ulaşılan temalar; “Öğretmenlerin taşınabilir eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin bakış açıları”, “Ailelerin taşınabilir eğitim uygulamasında eğitim sürecine katılıma ilişkin bakış açıları”, “Öğretmenlerin taşınabilir eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri” ve “Ailelerin taşınabilir eğitim uygulamasında eğitim sürecine katılıma ilişkin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri” şeklinde dört temaya ulaşılmıştır. Elde edilen bu temalara verilerin içerik analizi yöntemi ile çözümlenmesiyle ulaşılmıştır. Tematik analizin iki ana adımına göre yapılan içerik analiziyle, ilk aşamada metne dönüştürülen ses kayıtları araştırmacılar tarafından okunarak kodlanmıştır. İkinci aşamada kodlar ortak yönleri doğrultusunda bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Temalarda iki ana tema göze çarpmaktadır. Bunlar; öğretmen ve ailelerin “bakış açıları” ve “sorunlar ve çözüm önerileri”dir. Bu temalar öğretmen ve ailelere sorulan toplamda 11 sorunun cevabından çıkan kodlarla sonradan araştırmacıların ortak görüşü doğrultusunda anlamlandırılmıştır (“bakış açıları” ve “sorunlar ve çözüm önerileri” olarak adlandırılmıştır).

Ulaşılan temalara ilişkin öğretmen ve ailelerin görüşlerinden doğrudan alıntılara ve bu belirtilen görüşlerin açıklamalarına bulgular bölümünde yer verilmiştir.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Araştırmada inandırıcılığı (iç geçerlik) sağlamak için bazı önlemler alınmıştır. Bunlardan ilki araştırmacının nesnel bir değerlendirme yapmak amacı ile araştırma olgusuna ilişkin önceki bilgilerini devre dışı bırakması, bir süreliğine unutulmasıdır (Giorgi, 1997; Saban ve Ersoy 2017; Vagle, 2009; van Manen, 2014). Bu araştırmada bu önlem araştırmacılar tarafından benimsenmiş, odak grup görüşmelerinde alınan ses kayıtları eğitim alanından uzman birisine tekrar dinletilmiş, yönlendirme ve özensizlik olmadığı teyit edilmiştir. Bir diğeri katılımcılardan onay almaktır (Saban ve Ersoy, 2017). Ses kayıtlarından oluşturulan yazılı doküman tüm katılımcılara okutulmuş ve teyit edilmiştir. Bazı katılımcılar dokümanları incelerken aslında ifade etmek istediğinin dokümandaki gibi olmadığını belirtmiş, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Dış geçerliği sağlamak için araştırmacının katılımcıları amaçlı olarak seçilmiş ve taşınabilir eğitim yapan okullardaki deneyimli öğretmenlerden, birden fazla çocuğu taşınabilir eğitim yoluyla eğiten ailelerden seçilmiştir. Araştırmada güvenirliliği arttırmak amacıyla ile farklı durumlarda ortaya çıkan benzer davranışları algılama ve bu davranışların tanımlanmasındaki tutarlılık önemsenmiştir (Saban ve Ersoy, 2017). Bunun için alanda doktora eğitimi gören tecrübeli bir öğretmenden yardım alınmış görüşmeler sırasında gözlem yapılmış, notlar alınmış sonunda da görüşme gözlem verileri ile karşılaştırılmıştır. Odak grup görüşmesi sonrasında kayıtlardan oluşturulan dokümanın gözlem verileri ile tutarlı olduğu anlaşılmıştır. Bununla beraber aktarabilirlik önemsenmiş, araştırma raporu oluşturulurken her aşamanın detaylı açıklanması benimsenmiştir.

3. BULGULAR(Biçimlendirme Stili=Başlık 1)

3.1. Öğretmenlerin Ailelerin Etkinliklere Katılımına İlişkin Görüşleri

Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında öğretmenler genellikle aile katılım etkinliklerinden veli toplantılarını, telefon görüşmelerini ve sosyal etkinlikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Ancak öğretmenler ailelerin öğrenme etkinliklerine katılımını yetersiz olarak tanımlamışlardır. Öğretmenler, öğrenme etkinliklerine bazı velilerin daha fazla katılım gösterdiğini, bazı velilerin daha az katıldığını veya hiç katılmadığını belirtmişlerdir. Genel görüş aile katılımının artması ile akademik başarının artacağı yönündedir. Öğretmenler öğrenme etkinliklerine katılımının yetersiz olmasının nedenini duyarsızlık olarak düşünmektedirler. Öğretmenlerin ailelerin öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin tanımlarına ve uygulamalarına yönelik örnekler aşağıda verilmiştir:

“Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim sürecine aile katılımı veli toplantıları, piknik, evde birlikte yapılacak öğretim etkinlikleri, veli ziyaretleri veya okula veli daveti ile sağlanabilir (örneğin meslekler konusunda işlerken farklı mesleklerden velileri okula çağırabilir meslek tanıtımı yaptırabiliriz) (Hasan).”

“Sık sık veli toplantısı yapmaya çalışıyorum ancak katılım beklediğim düzeyde olmuyor. Telefon görüşmeleri yapıyorum. Her sene mutlaka bazı özel günlere denk getirerek (yerli malı haftası gibi) sosyal etkinliklerle de olsa katılımı sağlamaya çalışıyorum (Ayşe).”

“Eğitim sürecinin verimli olması için ailelerin bizimle iş birliği yapması, etkinliklerimize katılım göstermesi şart. Ailelerin katılım gösterme oranı yükseldikçe başarı artıyor, işimiz kolaylaşıyor. Bunu yıllarca tecrübe ettik. Bu bakımdan aile katılımının yüzde yüz olması beklentimiz. Ancak bu oran yarı yarıya bile yaklaşmıyor (Yaprak).”

“Sınıfımdaki öğrencilerden yarısından fazlasının ailesi öğrenme etkinliklerine ilişkin üzerine düşen görevin ne olduğunu sormuyor. Bazı veliler çok duyarsızlar. Sürekli çocuğu ve aileyi kontrol etmem gerekiyor. Ailelerin bu konuda katılımını yeterli görmüyorum (Galip).”

“Ailelerin öğrenme etkinliklerine katılımını öğrencilerimden yarısının anne babasında görüyorum. Diğer yarısı katılım göstermemekte direniyor. Tüm anne babaları katılmaları gereken öğrenme etkinlikleri konusunda telefonlarına mesaj atarak sürekli kontrol altında tutmaya çalışıyorum. Ancak yeterli katılım olmuyor. Bu konuda anne babalar bahaneler üretip konuyu geçiştiriyorlar (Esmâ).”

“Öğrencilerimin büyük bir kısmının velisi öğrenme etkinliklerine katılım gösteriyor. Ancak bunun öğrencilerimin birinci sınıf olmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Öğrencilerim okuma yazmaya geçtikçe öğrenme etkinliklerine aile katılımı düşüyor. Veliler duyarsızlaşmaya başlıyor (Tarık).”

Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında görev yapan öğretmenler ailelerin öğrenme etkinliklerine katılım noktasında katılımın az olmasından duydukları rahatsızlığı sıkça ifade etmişlerdir. Katılımın artması için çaba göstermelerine rağmen istenilen düzeyde katılımın olmadığını belirtmişlerdir. Ailelerin bu konuda daha duyarlı olmalarını beklemektedirler.

3.2. Öğretmenlerin Aileler ile Aralarındaki İletişime İlişkin Görüşleri

Öğretmenler aileler ile aralarındaki ilişkiyi seviyeli ve sağlıklı olarak tanımlamıştır. Öğretmenler bazı aileler ile sağlıklı iletişim kurabildiklerini ancak bazı aileler ile iletişim kuramadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler iletişim kurulamamasının nedenini bu ailelerin iletişime kapalı olması olarak düşünmektedirler. Öğretmenlerin aileler ile aralarındaki ilişkiye yönelik görüşlerine aşağıdaki örneklerde yer verilmiştir:

“Aileler ile olması gereken çerçevede bir iletişim içinde olduğumu düşünüyorum. Seviyeli ve sağlıklı bir iletişimimiz var. Sorunları konuşarak çözebiliriz. Öğrenci ile ilgili kararlarda birkaç aile dışında hemfikir olabiliyoruz. Tüm çabalarıma rağmen iletişim kuramadığım aileler de var (Tarık).”

“Ulaşabildiğim aileler ile mesafeli bir ilişkimiz var. Aileler öğretmen olduğum için bana saygı çerçevesinde yaklaşıyor. Bu durum iletişimimizin sağlıklı, seviyeli ve güçlü olmasını sağlıyor. Birkaç aile dışında diğer ailelerle etkin iletişim kurduğumuzu düşünüyorum (Esmâ).”

“Aileler ile aramızda sağlam bir iletişim var. Onlar bana güveniyor. Bu durumu empati kurabilmeme bağlıyorum. Aramızdaki iletişimi seviyeli ve yeterli olarak tanımlayabilirim (Demir).”

Öğretmenler genel olarak aileler ile iletişimlerini sağlıklı görmektedirler. Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasının kırsal kesimde yürütüldüğü ve buradaki insanların öğretmenlere daha saygılı olduğunu vurgulayan öğretmenler bunun iletişime olumlu katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında görev yapan öğretmenler ailelerin öğrenme etkinliklerine katılım noktasında katılımın az olmasından duydukları rahatsızlığı sıkça ifade etmişlerdir. Katılımın artması için çaba göstermelerine rağmen istenilen düzeyde katılımın olmadığını belirtmişlerdir. Ailelerin bu konuda daha duyarlı olmalarını beklemektedirler.

3.3. Öğretmenlerin Ailelerin Eğitim Sürecinde İş Birliği İçerisinde Olma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmeler, ailelerin eğitim sürecinde iş birliğine kısmen yatkın olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, ailelerin eğitim sürecine katılım konusunda bazı etkinliklerde iş birliği içerisinde olurken bazı etkinliklerde iş birliğine yanaşmadıklarını bildirmişlerdir. Örneğin öğretmenler, aileleri piknik, şenlik vb. etkinliklerde iş birliği konusunda daha istekli görürlerken öğretim etkinliklerine katılım, birlikte performans görevi vb. etkinliklerde iş birliğinden kaçındıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmelerin ailelerin eğitim sürecinde iş birliğinde olma durumlarına ilişkin tanımlamalarına örnekler aşağıda verilmiştir:

“Ailelerin bir kısmı eğitim sürecinde iş birliğine yanaşırken bir kısmı iş birliğinden kaçınmaktadır. Özellikle öğretim etkinliklerine katılım noktasında işbirlikçi bir tavır sergilemiyorlar. İşbirliğinin gerekliliği ve önemi konusunda görüşme taleplerine olumlu yanıt alıyorum fakat sonrasında devamı gelmiyor (Galip).”

“Anne ve babaların büyük bir çoğunluğu eğitim sürecinde benimle ve okulla iş birliği içerisinde. Ancak bu aile katılım etkinliklerine göre değişim de gösterebiliyor. İş birliği noktasında tüm ailelerin katılımını bekliyorum. Bunun için velilere farklı yollardan ulaşmaya çalışıyorum. Onlara iş birliğinin önemini sık sık vurguluyorum. Ancak tam anlamıyla sağlamış değilim (Fatma).”

“Velilerin yarıdan fazlası iş birliğine yanaşmıyor. Söz konusu eğlenceli etkinlikler olunca iş birliği daha da artıyor. Fakat konu öğrenme etkinliklerine katılım ve maddi konular olunca iş birliği yok denecek kadar az. Bunu velilerin piknik, şenlik vb. eğlenceli etkinliklerde kendilerini yeterli ama öğretim etkinliklerine katılım noktasında ve maddi olarak kendilerini yetersiz görmelerine bağlıyorum (Demir).”

Taşınmalı eğitim uygulamasında öğretmenler bazı ailelerin eğitim sürecinde iş birliğine yöneldiğini bazılarının ise işbirlikçi tavır sergilemediklerini, bunun da aile katılım etkinliğinin türüne, gerektirdiklerine göre değiştiğini ifade etmişlerdir. Taşınmalı eğitim uygulamasında öğretmenler ailelerin bazı etkinliklerde iş birliğinde olamamaları konusunda okula ulaşımın zor olması, gelir düzeylerinin düşük olması, çalıştıkları yerlerden izin alamamalarını gerekçe gösterdiklerini bildirmişlerdir.

3.4. Öğretmenlerin Taşınmalı Eğitim Uygulamasında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Yaşadıkları Sorunlar

Öğretmenler taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin yaşadıkları sorunları ulaşım zorluklarından (coğrafya, okula uzaklık vb.), duyarsızlıktan, eğitim araç ve gereçlerinin zamanında temin edilememesinden kaynaklanan sorunlar olarak tanımlamışlardır. Öğretmenlerin ailelerin öğrenme etkinliklerine ve eğitim sürecine katılımına ilişkin yaşadıkları sorunlara örnekler aşağıda verilmiştir:

“Taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitimine katılımına ilişkin en büyük sorunum ulaşım sıkıntısı. Ailelerle yüz yüze görüşmem gereken durumlarda çaresiz kalıyorum. Aileler okula ulaşamadığını gerekçe göstererek katılım göstermemekte direniyor. Bazen biz de veli ziyaretleri yaparak bunu sağlamaya çalışıyoruz ancak biz de aynı sıkıntıyı yaşıyoruz. Taşıma merkezinden köylere olan uzaklık, vasıta bulma zorluğu bizi de bu noktada kısıtlıyor (Galip).”

“Okulumuza öğrencilerin hemen hemen hepsi çevre yerleşim yerinden servisle geliyor. Evleri okuldan bir hayli uzakta bulunuyor. Bu durumda hem veli hem öğretmenler aile katılımını sağlamada zorluk çekiyorlar. Bu konuda zaten duyarsız olan aileler, ulaşımı gerekçe göstererek gereken hassasiyeti göstermiyorlar. Ayrıca gereken eğitim materyallerini temin konusunda çok sıkıntı çekiyorum. İstedğim bir materyal gerektiğinde öğrencide olamayabiliyor (Demir).”

“Okul konumu itibari ile öğrencilerin yaşadıkları yerlere uzakta. Aileler tarımla, hayvancılıkla uğraşmakta veya çiftliklerde işçi olarak çalışmaktadır. Bu faktörler bir araya gelince aileler işlerini ve ulaşımı bahane ederek eğitim sürecine katılım göstermiyorlar. Bizim onlara ulaşma çabamız da tek taraflı kalıyor ve etkili çözümler üretiyoruz (Esma).”

Öğretmenlerin görüşlerine göre taşıma merkezi okullarda ulaşım, aile katılımının en önemli sorunudur. Ulaşım zorluğu hem ailelerin okula hem de öğretmenlerin ailelere erişimini kısıtlamaktadır. Ailelerin yaşadıkları coğrafyada yaptıkları işler genellikle tarım ve hayvancılıktır. Gün boyu tarım ve hayvancılıkla uğraşmaları, okulun evlerine uzak olması onların aile katılımını zorlaştırmaktadır.

3.5. Ailelerin Etkinliklere Katılıma İlişkin Görüşleri

Çocukları taşıma merkezi okullarda eğitim gören aileler öğrenme etkinliklerine katılım konusunda çoğu zaman katılım gösteremediklerini ifade etmişlerdir. Ailelerin ifadelerinden anlaşılacağı üzere ebeveynlerin aile katılım etkinliklerinin çeşitliliği konusunda bilgileri sınırlı kalmıştır. Genel olarak katılım çabası gösterilen etkinliklerden; veli toplantıları, telefon görüşmeleri bu sınırlılığın çerçevesini oluşturmuştur. Bu tür etkinliklerde

de aileler sürekli maddi konuların konuşulmasından duydukları rahatsızlığı sıkça vurgulamışlardır. Ayrıca öğretmen tarafından verilen öğretim etkinliklerine yönelik yönerge eksikliklerini, çalışma şartlarının olumsuzluklarının ev ortamına yansımaları (yorgunluk, gelirlerinin az olması, geniş aile yapısının getirdiği sorumluluklar) vb. aile öğrenme etkinliklerine katılamama sebepleri olarak göstermişlerdir. Ailelerin etkinliklere katılıma ilişkin tanımlamalarına örnekler aşağıda verilmiştir:

“Senede birkaç kez daha çok maddi talepte bulunulan veli toplantıları oluyor. Bunlara katılmaya çalışıyorum. Bazen de öğretmen telefon ile arıyor. Bazen okulda şenlik, piknik yapıyor. Fırsatımız olursa bunlara da katılmaya çalışıyoruz. Bunun dışında herhangi bir etkinlik olmuyor ki (Ayten).”

“Çocukların eğitimine elimizden geldiğince katkı sağlamayı isteriz. Ancak bunun için bize daha anlaşılır şekilde açıklama yapılması lazım. Buraya gelince (okuldaki odak grup görüşmesi ortamına) ailenin katılımının yalnızca toplantılara katılmak olmadığını fark ettim. Bunların bize daha iyi anlatılması gerekir (Şaban).”

“Öğretmenin çocuğuma verdiği etkinliklerde ona yardımcı olmak istiyorum. Ancak çoğu zaman ne yapacağımı, ona nasıl yardım edeceğimi bilmiyorum. Ona tam anlamıyla yardımcı olmak için öğretmenle daha sık iletişim içerisinde olmamız gerektiğini düşünüyorum. Ancak taşıma merkezli eğitim sürecinde bazı şartlar iletişimi engelliyor (Hacer).”

“Geçim telaşımız öğretmenin çocuklara verdiği etkinliklere yardım etmemizi engelliyor. Akşama kadar işte çalışıyoruz. Sonrasında ev işleri başlıyor. Geniş bir aileyiz ve tüm evin sorumluluğu anne ve baba olarak üzerimizde. Çocuklara evde öğrenme etkinlikleri için zaman ayıramıyoruz (Zeynep).”

“Hocam yardım etmeye çalışıyoruz ama nasıl yapacağımızı bilmiyoruz. Öğretmen çocukların etkinliklerini siz yapmayın diyor. Çocuklara yardım etmeye kalksak tüm etkinliği kendimiz bitiriyoruz. Nasıl olacak anlayamıyoruz (Ahmet).”

Taşıma merkezi okullarda eğitim gören çocukların aileleri öğrenme etkinliklerine katılımı nasıl sağlamaları gerektiğini bilmemekte-dirler. Burada öğretmenin daha anlaşılır yönergeler vermesi ihtiyacı doğmaktadır. Ayrıca okulun bulunduğu kesimde anne ve babalar genellikle tarlada veya çiftliklerde işçi olarak çalışmaktadırlar. Aileler geçim telaşını gerekçe göstererek öğrenme etkinliklerinde katılım sağlayamadıklarını ifade etmişlerdir.

3.6. Ailelerin Okulla Olan İletişime Yönelik Algıları

Aileler, öğretmenler ve idareciler ile aralarındaki ilişkiyi ihtiyaç duyulduğunda kurulan anne ve babalardan beklentiler olarak tanımlamışlardır. Okulla (idareciler, öğretmenler) olan iletişime yönelik algılarına aşağıdaki örneklerde yer verilmiştir:

“Okuldaki öğretmenler veya idareciler bizi çocukların bir eksiği olduğunda çağırır. Okuldan arandığımızda anlarız ki öğretmen çocukların durumundan bahsedecek ya da idareciler okulun eksiği için talepte bulunacak. Böyle olunca okul ile iletişim kurmaya çekiniyoruz (Hacer).”

“Okulla olan iletişimimiz iyi. Öğretmenler bir sıkıntı olduğu zaman bizi arıyor. Müdür ve müdür yardımcıları toplantıya davet ediyor. Görüşmeler öğrencileri daha çalışkan, okulu daha güzel bir hale getirmek üzerine oluyor (Şaban).”

“Hocam öğretmenlerle iyi iletişim kuruyoruz. Çocukların eksikliklerini söylüyorlar. Bizde bunun üzerine gitmeye çalışıyoruz. Ama okul müdürü bizi toplantıya çağırınca aidat mı isteyecek diye düşünürüm. Zaten durumumuz kötü (Ahmet).”

Ailelerin, öğretmenler ve idareciler ile aralarındaki ilişkiyi tanımlarken ön yargılı oldukları gözlemlenmiştir. Özellikle okul idarecilerinin kendilerinden maddi bir beklenti içerisinde olduklarını düşünmektedirler. Bu durumun okul idaresi ile iletişim kurmalarına engel olduğunu ifade etmektedirler. Aileler öğretmenler ile olan iletişimlerini ise öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasına yönelik yapılması gerekenleri konuşmak olarak tanımlamışlardır.

3.7. Ailelerin Çocuklarıyla Olan İletişime Yönelik Algıları

Aileler, çocuklarıyla olan iletişimi ise sıcak ve engelsiz olarak tanımlamışlardır. Ailelerin çocuklarıyla olan iletişime yönelik algılarına aşağıdaki örneklerde yer verilmiştir:

“Çocuklarımızla iletişimimiz iyi. Okulda olan biten her şeyi bize anlatıyorlar (Hacer).”

“Çocuklarımıza akşamları okulda ne yaptınız diye soruyoruz. Sohbet ediyoruz. İletişimimiz çok iyi (Şaban).”

“Çocuklarla konuşuyoruz. Derdinin ne olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Arkadaş gibi oluyoruz (Ahmet).”

Ailelerin, çocukları ile olan iletişimlerini “sağlıklı iletişim” olarak bildirmişlerdir.

3.8. Ailelerin Çocuklarının Eğitim Sürecini Desteklemek İçin Okul ile İş Birliği İçerisinde Olma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında aileler çocuklarının eğitim sürecini desteklemek için okul ile iş birliği içerisinde olma durumlarını yeterli görmemektedirler. Aileler taşıma merkezi okulun evlerine olan uzaklığının, işlerinin, sağlıklı iletişim kurulamamasının okul ile iş birliğine engel olduğunu ifade etmişlerdir. Ailelerin çocuklarının eğitim sürecini desteklemek için okul ile iş birliği içerisinde olma durumlarına ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

“Okul ile iş birliği yapmamız çok zor. Gerekli kadar iş birliği içinde değiliz. Bunun için telefonla görüşmeler yetmiyor. Okula gelmemiz gerekiyor. Ancak ulaşım imkânı bulamıyoruz. Okula gelecek olsak sabah öğrencilerle onların servisini kullanarak gelebiliriz. Dönüşte yine onları bekleyip servislerini kullanmamız gerekir. Bu şartlarda iş birliği çok zor (Şaban).”

“İş birliği yapmak istiyoruz. Ancak okula gelmek için vasıta ayarlamamız lazım, işten izin almamız lazım, öğretmenlerin bizden ne istediğini bizim anlayacağımız şekilde anlatması lazım. Böyle yapılırsa her işin birlikte altından kalkarız (Zeynep).”

“Biz de okul ile iş birliği yapmak isteriz. Yeterince iş birliği yok. Ama bunun da nedenleri var. Ulaşım zor, iş çok. Öğretmenler bizi arıyor ancak okula gelebiliriz. Biraz da bizim hatamız (Ayten).”

Aileler çocuklarının eğitim sürecini desteklemek için okul ile iş birliği içerisinde olmaları gerektiğine inanıyor. Ancak onlara göre taşınmalı eğitim uygulamasındaki ulaşım sorunu, işten izin alamama durumu, iş birliğinin tanınmaması okul tarafından açıkça yapılmaması iş birliği içinde olunmasını engelliyor.

3.9. Ailelerin Taşınmalı Eğitim Uygulamasında Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Yaşadıkları Sorunlar

Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında eğitim gören çocukların aileleri eğitim sürecine katılıma ilişkin yaşadıkları sorunları ulaşım imkânsızlıklarından, çalışma şartlarından kaynaklı sorunlar olarak nitelendirmişlerdir. Aileler eğitim sürecine katılım düzeylerinin yetersiz olmasının nedenlerini; okulun konum olarak yaşadıkları yerlerden uzak olması ve kolay ulaşılabilir olmaması, çalıştıkları işlerden izin alma zorluğu ve katılımın içeriğinin açıkça ifade edilmemesi olarak bildirmişlerdir. Ailelerin eğitim sürecine katılıma ilişkin yaşadıkları sorunlara yönelik tanımlamalarına örnekler aşağıda verilmiştir:

“Biz de çocuklarımızın eğitiminde üzerimize düşen görevleri yerine getirmek, okula yardımcı olmak isteriz. Ama okula ulaşım kolay değil. Yaşadığımız yerden okula sadece öğrenci servisi var. O da sabah çocukları alır, öğleden sonra eve bırakır. Bu durumda biz de tam gün okulda beklemek zorunda kalıyoruz. Özel arabamız yok. İşten tam gün izin alamayız. Ulaşım kolay olsa işten tam gün izin almak zorunda kalmayız. Okula sık sık uğrar yapmamız gerekenler konusunda daha çok bilgilendiriz (Hacer).”

“Telefonla görüşmeler yapıyoruz. Elimizden geldiğince etkinliklere katılım göstermeye çalışıyoruz. İletişimi koparmamaya çalışıyoruz. Aslında okula arada bir uğrayabilsek daha iyi olur. Ama ulaşım sağlayamıyoruz. Ancak veli toplantılarına katılıyoruz. Çocukların durumunu telefonda görüşüyoruz. Bazen de öğretmenin bizden istediği şeyleri çocuklardan öğreniyoruz (Zeynep).”

“Köylerden sadece ilçeye ulaşım var. Okul başka bir köyde kurulmuş. Köyden köye ulaşım ancak özel araba ile sağlanıyor. Durum böyle olunca ne öğretmenler bize gelebiliyor ne de biz okula gidebiliyoruz. Zaten köylü işçi olarak çalışıyor. Sık sık okula uğrarsa yevmiyesi kesilir. Böyle olursa evin ihtiyaçlarını kim karşılar? (Ahmet).”

Ailelerin görüşlerine göre taşınmalı eğitime erişim uygulamasında “ulaşım” aile katılımında en önemli sorundur. Ailelere göre ihtiyaç duyulan zamanlarda okula sadece özel vasıta ile ulaşabilmek aile katılımını kısıtlamaktadır. Aileler genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraştıklarını, okula uğradıkları zaman işlerinin aksadığını belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımını değerlendirmek; yaşanan sorunları tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada öğretmenler ve aileler açısından önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlardan ilki taşıma yoluyla eğitim uygulaması kapsamındaki okullarda ailelerin eğitime katılıma yönelik bakış açılarının yapıcı olmadığı yönündedir. Öğretmenler aile katılımını etkileyecek bazı durumları (iş birliğine yanaşılmaması, katılım duyarsızlığı, aile katılımına zaman ayırmaya ihtiyaç görülmemesi, iletişime kapalı olma gibi) aşılması zor güçlükler olarak görmekteyiz.

Öğretmenler, aileleri etkinliklere katılım noktasında duyarsız, sorumsuz ve iletişimden kaçan taraf olarak bildirmişlerdir. Araştırmanın bu sonucuna paralel olarak, ailelerin eğitim sürecine katılımlarının istenilen düzeyde olmamasına ilişkin yapılan bazı araştırmalarda aile katılımına duyarsızlık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Crites, 2008; Christenson, 2004; McGhee, 2007). Bunlarla beraber Çelik (2005)'in araştırmasında öğretmenlerin, aile ile iletişimde, önemli problemler yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun aksine Genç (2005) yaptığı araştırmada öğretmen ve ailelerin sağlıklı iletişim kurabildiği sonucuna ulaşmıştır (öğretmen görüşlerine göre). Aslanargun'a (2007) göre sosyal hayatta birçok problemin kaynağı olan iletişimsizlik, okul ve aile arasındaki iş birliğinde de öne çıkmaktadır. İletişim problemi çözüme kavuşturulmadan, etkin bir okul aile iş birliğinden söz edilemez. Ayrıca Aslanargun'un (2007) yaptığı bu araştırmada öğretmenler kendilerinin iş birliği içerisinde girme çabalarına rağmen ailelerin iş birliğine yanaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Kocabaş (2006) yaptığı araştırmada öğretmenler ve idarecilerin iş birliği konusunda kendilerini yeterli bulduklarını, ancak ailelerin iş birliği olmadıklarını düşündüklerini belirtmiştir.

Öğretmenler sınırlı sayıda aile katılım etkinlikleri (veli toplantılarını, telefon görüşmelerini, sosyal etkinlikler) kullandıklarını, ancak katılımın yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Bu çalışmada ulaşılan bu sonucun aksine farklı çalışmalarda aile katılım etkinliklerinin çeşitliliğinin arttığını görebiliriz. Bunlara örnek olarak; aile geceleri düzenlenmesi, kültürel yemekler organize edilmesi, kendi mesleği hakkında bilgi veren aile etkinlikleri, yetişkin eğitim sınıfları oluşturulması, sınıfta aile günü düzenleme, fuar kermes organizasyonları vb. verilebilir (Atakan, 2010; Çakmak, 2010; Dinç, 2017) Yapılan bu çalışmada belirlenen aile katılım etkinlikleri ile diğer çalışmalar ki etkinlikler kıyaslandığında farkın okulun sosyo-ekonomik yapısı, kırsal (genelde taşınmalı eğitimin olduğu bölgeler) ve şehir merkezinde olup olmadığı ile alakalı olduğu söylenebilir. Öğretmen görüşlerine göre ailenin eğitim sürecine katılımı arttıkça öğrenci akademik başarısı artmaktadır. Yapılan benzer araştırmalar araştırmanın bu sonucunu destekleyecek niteliktedir (Ames vd., 1993; Dinç, 2017; Lemmer ve Van Wyk, 2004; Mazza, 2002; Nord ve Brimhall, 1998; Reynolds, 1992).

Öğretmenler açısından ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeri ise taşıma yoluyla eğitim uygulaması kapsamındaki okullarda ailenin eğitim sürecine katılımında karşılaşılan zorluklardır. Bunların en başında ulaşım zorluğu gelmektedir. Öğretmenler aile katılımını sağlamaya yönelik girişimlerini engelleyen faktörün büyük ölçüde ulaşım sıkıntısından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Örneğin veli ziyareti, yeterli sayıda veli toplantısı yapma, sosyal etkinliklerde ailelerle buluşma aşamasında öğretmenler de ulaşım imkânsızlıklarından etkilenmektedirler. Ayrıca ailelerin çalıştıkları işlerden kaynaklı bazı sorunların (izin alma, arta kalan zamanı ev işlerine ayırma, düşük ücret vb.) bazı aile katılım etkinliklerine katılımı kısıtladığını ancak bu durumun bazı veliler tarafından aşıldığını vurgulamaktadırlar. Çocuklar için aynı özveriyi katılım göstermeyen ailelerden de beklemektedirler. Konaş ve Güneş (2012) de yaptıkları araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre ailenin eğitime katılımı ile ilgili olarak coğrafi koşullar, ailelerin gelir düzeyinin düşük olması aile katılımını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Aile görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlardan ilki ise taşıma yoluyla eğitim uygulaması kapsamındaki okullarda ailenin eğitime katılımına ilişkin sorumluluklarını bilmemesi, eğitim ve öğretimin okulda sınırlı kaldığı hakkındaki güçlü inanışlarının olmasıdır. Aileler eğitim sürecinde aile katılımına yükledikleri anlamın sadece veli toplantılarından ibaret olduğu izlenimini vermişlerdir. Aile katılım etkinliklerinin çeşitliliği konusunda sınırlı bilgilerinin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Aile katılımını sadece veli toplantısı veya çocuklarının durumu hakkında bilgi almak amaçlı yapılan telefon görüşmeleri olarak tanımlamaları bilgilerinin sınırlı kaldığının göstergesi olabilir. Yapılan benzer araştırmalarda da eğitim sürecine katılıma ilişkin bilgi eksikliği ve ailelerin kendilerini bu konuda yetersiz görmeleri sonucuna ulaşılmıştır (Carrasquillo, 1993; Cristenson, 2004; McGhee, 2007; Crites, 2008).

Araştırma sonuçları ailelerin, veli toplantılarında daha çok ekonomik sorunların ve ailelerden beklenen ekonomik yardımın konuşulmasından hoşnut olmadıklarını göstermektedir. Benzer şekilde Genç (2005) yaptığı araştırmada öğretmen ve velilerin kendi tanımlamalarından yola çıkarak, veli toplantılarının okulun ihtiyaçları, okula gelir sağlama ve öğrenci başarılarının tartışıldığı etkinlikler olarak algılandığı sonucuna ulaşmıştır. Konaş ve Güneş (2012) de yaptıkları araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre ailelerin okuldan para istenecek olması önyargısı onların eğitime katılmalarında güçlük yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım ve Sönmez'e göre (2008) okul tarafından para isteneceği korkusu okul temelli aile katılımını engelleyen önemli faktörlerdendir.

Ailelerin görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeri taşıma yoluyla eğitim uygulaması altında eğitim sürecine katılımda karşılaşılan zorluklardır. Bunların en başında öğretmenlerin de yaşamış olduğu ulaşım sıkıntısı gelmektedir. Aynı zamanda düşük ücretle çalışma, işverenden izin alma sıkıntısı, ulaşım sorununu tetiklemektedir. Böylece aileler kendi imkânları ile ulaşım sorununu çözme noktasında yetersiz kalmaktadırlar. Durum böyle olunca ulaşım sıkıntısı ve düşük gelir düzeyi aile katılımının istenilen düzeyde olmasını engellemektedir. Ancak literatürdeki bazı araştırma bulguları ailenin gelir düzeyinin her durumda aile katılımının önkoşulu olmadığı yönündedir (Hoover Dempsey ve ark., 2005). Bunun yanında aileler tarafından belirtilen

nemli bir hususta öğretmenler tarafından aile katılımı için (ulaşım ve işten kaynaklı engeller içermeyen bazı etkinlikler noktasında) yeterli derecede açık ve net yönergeler verilmemesi olarak vurgulanmaktadır. Benzer şekilde Başaran ve Koç (2001), tarafından ailelerin eğitim sürecindeki etkinliklere katılımının neden düşük olduğunu inceleyen bir araştırmada; ekonomik problemler, uygulamaların zamanı ve iletişim eksikliği, işverenden izin alamama gibi nedenler sıralanmıştır.

Bu araştırmanın sonuçları göz önünde tutularak aşağıdaki öneriler sunulabilir.

Öğretmenlere ve okul yöneticilerine öneriler:

- 1) Aile katılımına yönelik etkinliklere katılım noktasında ailelerin ne yapmaları gerektiğinin verilecek yönergeler ile onlara daha açık ve net bir şekilde ifade edilmesi,
- 2) Aile ziyaretleri gibi etkinliklerde okul yönetiminin koordinasyonu sağlaması, ulaşım için araç temin etmesi ve öğretmenler arasında iş bölümü yapması,
- 3) Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulaması altındaki okullar ile iletişime geçilerek aile katılımını arttırmaya yönelik ortak projeler oluşturulması,
- 4) Ailelerin çocukların eğitim sürecine etkin katılımını arttırmak için; aile katılımı, aile katılım etkinliklerinin çeşitliliği, ailelerin bu noktada sorumlulukları konusunda farkındalık yaratacak seminerler düzenlemesi. Gerekirse bu seminerlerin proje şeklinde oluşturulup ailelerin yaşadıkları yerde düzenlenmesi,
- 5) Aynı şartlarda (çalışma durumu, uzaklık durumu vb.) bulunan, aile katılımı konusunda üzerine düşeni yapan aileler ile sorumluluklarını yerine getirmeyen ailelerin buluşturulması, tartışılması için ortam oluşturulması yarar sağlayabilir.

Ailelere öneriler:

- 1) Kendileri ile aynı şartlarda (çalışma durumu, uzaklık durumu vb.) bulunan, aile katılımı konusunda üzerine düşeni yapan aileler ile görüş alışverişinde bulunulması,
- 2) Ailelerin çocukların eğitim sürecinde üzerine düşen sorumlulukları konusunda bilgilene, iletişim kurmaya, iş birliğine girmeye istekli olmaları,
- 3) Yerel yönetimler ile görüşme sağlayarak taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında aile katılımını engelleyen ulaşım sorununa çözüm üretilmesi katkı sağlayabilir.

Araştırmacılara öneriler:

- 1) Yukarıda öğretmenlere, okul yöneticilerine ve velilere verilen öneriler de göz önünde tutularak taşınmalı eğitime yönelik Türkiye için model önerisi sunan çalışmalar yapılabilir.
- 2) Bu konuda yapılacak boyamsal çalışmalarla taşınmalı eğitim konusunda ortaya çıkan sorunlarla ilgili daha kesin bir biçimde neden sonuç ilişkisi kurulabilir.

KAYNAKÇA

- Altunsaray, A. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi* (Balıkesir örneği), (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ames, C., Tanaka, J., Khoju, M., & Watkins, T. (1993). *Effects of parent involvement strategies on parents' perceptions and the development of children's motivation*. Atlanta: American Educational Research Association.
- Argon, T., & Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Arı, A. (2003). Taşımali ilköğretim uygulaması Uşak örneği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 101-115.
- Aslanargun, E., Avcı, H., Avcu, A., Dönmez, S. A., İpek, K. & Nair, E. (2004). *Velilerin okula yönelik ilgi yetersizliklerinin sebepleri*, Bilecik: Pazaryeri İlçe Milli Eğt. Md.
- Atakan, H. (2010). *Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, A. (2001). *Etkili okul ve okul geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, S., & Koç, F. (2001). *Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanabilmesi için alternatif bir model*. Ankara: EARGED.
- Braun V. & Clarke V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review*. 33(1), 83-15.
- Crites, C. V. (2008). *Parent and community involvement: A case study*, (Unpublished doctoral dissertation). Wilmington University, Delaware.
- Çakmak, Ö. Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 1-17.
- Çelik, N. (2005). *Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dinç, F. (2017). *Velilerin eğitime katılım düzeyleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Dor, A. & Rucker-Naidu, T.B., (2012). Teacher attitudes toward parents' involvement in school: Comparing teachers in the USA and Israel. *Issues In Educational Research*, 22 (3), 246-262.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships. *PHI Delta Kappan*, 76(9), 701.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 227-243.
- Gershberg, A. I., & Meade, B. (2005). Parental contributions, school-level finances and decentralization: an analysis of Nicaraguan autonomous school budgets. *Comparative Education*, 41(3), 291-308.
- Giorgi, A. (1997). The theory, practice, and evaluation of the phenomenological method as a qualitative research procedure. *Journal of phenomenological psychology*, 28(2), 235-260.
- Griffith, J. (1996). Relation of parental involvement, empowerment, and school traits to student academic performance. *The Journal of educational research*, 90(1), 33-41.
- Henderson, A., & Berla, N. (1994). Introduction. In A. Henderson & N. Berla (Eds.), *A new generation of evidence: The family is critical to student achievement* (ss. 1-20). Washington, DC: National Committee for Citizens in Education, Center for Law and Education.
- Hester, H. (1989). Start at home to improve home-school relations. *NASSP Bulletin*, 73(513), 23-27.
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., et al. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *The Elementary School Journal*, 106 (2), 105-130.
- Keane, T. (2007). Improving parent involvement in schools: A cultural perspective. *Rivier Academic Journal*, 3(2), 1-4.
- Keith, T. Z., Keith, P. B., Quirk, K. J., Sperduto, J., Santillo, S., & Killings, S. (1998). Longitudinal effects of parent involvement on high school grades: Similarities and differences across gender and ethnic groups. *Journal of School Psychology*, 36(3), 335-363.
- Kocabaş, E. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: Dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 143-153.
- Kocayörük, E. (2016). Parental involvement and school achievement. *International Journal of Human and Behavioral Science*, 2(2), 1-7.

- Kontaş, T. & Güneş, G. (2012). *Eğitimde aile katılımı ve okul öncesinde ilköğretime geçişte gösterdiği değişime ilişkin nitel bir çalışma*, ss.24-29. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi 3.Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi “Okul Öncesi Eğitimde Farklı Yaklaşımlar ve Kültürlerarası Bakış”, 12-15 Eylül, Adana.
- Lemmer, E. M. (2009). Teachers' experiences of parent involvement with diverse family types. *Journal for Christian Scholarship/ Tydskrif vir Christelike Wetenskap*, 45(1/2), 87-105.
- Lemmer, E., & Van Wyk, N. (2004). Home-school communication in South African primary schools. *South African Journal of Education*, 24(3), 183-188.
- Linden, R. (2010). Evidence based approach to community safety. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*. 1(1), 53-77.
- Makgopa, M., & Mokhele, M. (2013). Teachers' perceptions on parental involvement: A case study of two South African schools. *Journal of Educational and Social Research*, 3(3), 219.
- Mazza, C. (2002). Young dads: the effects of a parenting program on urban African-American adolescent fathers. *Adolescence*, 37(148), 681.
- McGhee, C. (2007). *A descriptive study of teacher and parental attitudes towards parent involvement at an elementary school in Delaware*. Unpublished Doctoral Dissertation. Wilmington University, Delaware.
- Merriam, S. B. (2002). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. Jossey-Bass Inc Pub.
- Mestry, R., & Grobler, B. (2007). Collaboration and communication as effective strategies for parent involvement in public schools. *Educational Research and Reviews*, 2(7), 176-185.
- Miedel, W. T., & Reynolds, A. J. (1999). Parent involvement in early intervention for disadvantaged children: Does it matter?. *Journal of School Psychology*, 37(4), 379-402.
- Minichiello, V., Aroni, R., & Hays, T. (2008). *In-depth interviewing: Principles, techniques, analysis*. Pearson Education Australia.
- Mncube, V. (2009). The perceptions of parents of their role in the democratic governance of schools in South Africa: Are they on board?. *South African Journal of Education*, 29(1), 83-103.
- Mncube, V. (2010). Parental involvement in school activities in South Africa to the mutual benefit of the school and the community. *Education as change*, 14(2), 233-246.
- Nord, W. C., & Brimhall, D. (1998). Dad's involvement in their kid's school's. *Education Digest*, 63(7), 29-36.
- Ömeroğlu, E., & Yaşar, M. C. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 62.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods (2nd ed.)*. London: Sage Publications.
- Reynolds, A. J. (1992). Comparing measures of parental involvement and their effects on academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 7(3), 441-462.
- Saban, A. & Ersoy, A. (2017). *Eğitimde nitel araştırma desenleri. (2.Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stevenson, D. L., & Baker, D. P. (1987). The family-school relation and the child's school performance. *Child development*, 58(5), 1348-1357.
- Studsrod, I., & Bru, E. (2009). The role of perceived parental socialization practices in school adjustment among Norwegian upper secondary school students. *British Journal of Educational Psychology*, 79(3), 529-546.
- Şahin, F. T., & Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Vagle, M. D. (2009). Validity as intended: ‘Bursting forth toward’bridling in phenomenological research. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 22(5), 585-605.
- Van Manen, M. (2014). *Phenomenology of practice: Meaning-giving methods in phenomenological research and writing (Developing qualitative inquiry)*. Walnut Creek: Left Coast Press Inc.
- Veneziano, R. A., & Rohner, R. P. (1998). Perceived paternal acceptance, paternal involvement, and youth's psychological adjustment in a rural biracial southern community. *Journal of Marriage & Family*, 60(2), 335-344.
- Wanat, C. L. (1997). Conceptualizing Parental Involvement from Parents' Perspectives: A Case Study. *Journal for a Just and Caring Education*, 3(4), 433-58.
- Wherry, J. H. (2009). The barriers to parental involvement—And what can be done: A research analysis. *National Education Association (NEA) Today*, 23(6), 7.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. & Dönmez, B. (2008). Okul-aile iş birliğine ilişkin bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Tinkler, B. (2002). *A review of literature on Hispanic/Latino parent involvement in K-12 education*. Latino Parent Report, 2-24. (Report No. RC-023-599) University of Denver. (ERIC Document Reproduction service No. ED469134).

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

It was aimed to evaluate the involvement of parents in the practice of transported education process, to detect the problems by means of teachers' and parents' perspectives, and to make the required suggestions to increase the effectiveness of the practice of transported education in this study. Whether in rural areas or in city centers, regardless of the economic situation, race or culture, the academic success of children at school increases when there is family participation in the educational process. When good relations are established between home and school, student motivation increases. Family participation is the answer to create the desired change in behavior. There are researches on family participation in schools where different practices are maintained.

2. Method

Phenomenological research design was used in the research. In Phenomenology, participants' understanding of their own experiences is tried to be understood by their explanations. The homogeneous sampling method was used to determine the participants. Teachers were selected as they make the most attempts to cooperate with parents. While parents were selected, parents who had the least participation in the education process of their children were selected. Data were collected through focus group interviews. Focus group interviews were conducted by the researchers and audio recording was performed separately to the parents. In the focus group interviews, data were collected by a semi-structured interview form consisting of questions prepared by the researchers. In this research, "thematic analysis" which is widely used in qualitative research was used.

Four themes as "Perspectives of teachers on the involvement of parents in the practice of assessing transported education", "Perspectives of parents on the involvement of parents in the practice of assessing transported education", "Problems and suggestions of the teachers about the involvement of parents in the practice of assessing transported education" and "Problems and solutions for parents involvement of parents in the practice of assessing transported education" have been reached within the study.

3. Findings, Discussion and Results

The results based on teachers' views is that parents' perspectives on participation in education are not constructive in schools within the scope of educational practice. Teachers see some situations that may affect parents' participation (such as not engaging in cooperation, being insensitive to participation, not needing to take time to participate, being closed to communication) as difficult challenges. Teachers defined parents as being insensitive, irresponsible and far away from communication. Teachers think that they use a limited range of parental participation activities (parent meetings, phone calls, social activities) but that participation is insufficient. According to the teachers' opinions, academic success is increasing as the participation of the parents in education process increases. From the perspective of teachers, transportation difficulties are the most important difficulties encountered in the participation of parents in the involvement of parents in the practice of assessing transported education. They also stated that some problems (such as not being able to get permission, housework, low wages) restrict the participation of the parents.

The results based on parents' opinions refer to the fact that parents do not know their responsibilities for participation in education and that there is a strong belief that education and training are limited in school. The results also show that parents are not satisfied with economic problems in the meetings and economic assistance expected from the parents. For the families, the difficulties encountered in participation in the training process are at the top of the shortage of transportation. At the same time, a low salary makes it difficult not to get permission from the boss.

Discussion and Suggestions. In similar studies, the following conclusions were reached:

It is concluded that parents are insensitive to participation (Crites, 2008; Christenson, 2004; McGhee, 2007). It was concluded that teachers experienced significant problems in communication with parents (Çelik, 2005). In a study, teachers stated that parents did not cooperate despite their efforts to cooperate (Aslanargun, 2007). According to the teachers' opinions, academic success is increasing as the participation of the parents in education process increases. Similar research studies support this finding (Ames et al., 1993; Dincer, 2017; Lemmer and Van Wyk, 2004; Mazza, 2002; Nord and Brimhall, 1998; Reynolds, 1992). In a study, according to the teachers' opinions, the geographical conditions related to the participation of the parents in the education and the low salary of the parents have negative effects on parental participation (Kontaş and Güneş, 2012). In similar studies, it was also concluded that there was a lack of information on the participation of the parents and that the parents considered themselves insufficient (Carrasquillo, 1993; Cristenson, 2004; McGhee, 2007; Crites, 2008).

Recommendations for teachers and school administrators:

- 1) To express them more clearly and clearly by giving instructions for parental participation,
- 2) Not to coordinate activities of the school administration such as parents' visits, to provide vehicles for transportation and to make a division of labour between teachers,
- 3) Establishing joint projects for schools and parents' participation in access to education through transport,
- 4) To increase the participation of parents in the educational process of children; organize seminars on family participation. Organizing these seminars where families live,
- 5) Parents who fulfil their responsibilities regarding parental participation and meeting parents who do not fulfil their responsibilities, creating a discussion environment

Recommendations to parents:

- 1) Exchange views with parents who have the same conditions as themselves and who fulfil their responsibilities for family participation,
- 2) Being willing to inform parents about their responsibilities, to communicate, to engage in cooperation,
- 3) Providing solutions to the transportation problem that interfere with local governments and prevents parental participation may contribute.

Recommendations to researchers:

- 1) The above recommendations were also made models offering suggestions for Turkey's efforts towards bussed education, keeping in mind.
- 2) With the longitudinal studies to be conducted, a more precise cause and effect relation can be established regarding the problems arising in the field of bussed education.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayımlanmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim. 16/03/2020

Hakan ULUM

Araştırmanın Sorumlu Yazarı